

Asia: VN/9952/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot muutosehdotuksista

Museovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi ja toteaa lausunnon osalta seuraavaa.

Museovirasto pitää esityksen tavoitetta sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa kannatettavana. Siirtyminen sähköisiin tiedoksiantoihin nykyistä laajemmin toisi julkiselle taloudelle säästöjä ja tehostaisi viranomaismenettelyitä.

8 a §. Viestinvälityspalvelun käyttäminen:

Ehdotuksessa täsmennetään sitä, mihin viestinvälityspalvelua on käytettävä ja mihin sitä voidaan käyttää. Viestinvälityspalvelua olisi käytettävä viranomaisen sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä. Ehdotuksen mukaan viranomaisen saa itse valita tarpeidensa mukaan, hyödyntääkö se viestinvälityspalvelua myös asiakirjojen varsinaiseen tiedoksiantoon vai antaako se tiedoksi asiakirjat sen mahdollisessa asiointipalvelussa ja lähettää ehdotetun Asiointilain 19 b §:n mukaisen ilmoituksen tiedoksiannon vastaanottajalle viestinvälityspalveluun. Museovirasto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana täsmennyksenä. Säännöksen perusteluissa todetaan kuitenkin, että säännöksen tarkoituksena on, että käyttäjäorganisaatio myös hyödyntää viestinvälityspalvelua mahdollisimman kattavasti antaessaan asiakirjoja tiedoksi. Perusteluissa jää joltain osin epäselväksi se, onko tarkoituksena, että viranomaisen tulisi lähettää ensisijaisesti myös tiedoksiannot viestinvälityspalveluun vai onko viranomaisen yhtä lailla aina mahdollista toimittaa sähköinen tiedoksianto asiointipalvelunsa kautta ja vain ilmoittaa siitä ehdotetun Asiointilain 19 b §:n mukaisesti. Museovirasto toivookin ainakin säännöksen perusteluihin tarkempaa kuvausta siitä, kuinka laajasti viestinvälityspalvelua on käytettävä.

8 f §. Viestinvälityspalvelutilin käytön estäminen:

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että palveluntarjoajalla olisi mahdollista estää viestinvälityspalvelun käyttö esimerkiksi epäiltäessä, että ulkopuolinen käyttää tiliä luvottomasti. Ehdotettu lisäys on tarpeellinen. Esitykseen liittyy myös laajempia tietoturvakysymyksiä. Mikäli jatkossa tavoitteena on se, että huomattavan suuri osa tiedoksiannoista sekä myös viesteistä säilytettäisiin keskitetysti yhdessä paikassa, on se omiaan kasvattamaan tietomurtojen riskiä sekä tietomurtojen seurausten kohdistumista kerralla suurempaan joukkoon kansalaisia. Onkin erityisen tärkeää huolehtia järjestelmän ja tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Huomiot tiedoksiantoa koskevista ehdotuksista (18-19 b §:t)

Esityksen mukaan viranomainen voisi lähettää sähköisen tiedoksiannon ilman vastaanottajan suostumusta, mikä voi osaltaan nopeuttaa prosesseja. Museovirasto kannattaa ehdotettuja muutoksia etenkin niiden julkishallinnon toimintaa tehostavien vaikutusten vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan yhä säilytettäväksi asiointilain sähköistä todisteellista tiedoksiantoa koskeva säännös, jonka mukaan tiedoksiannossa noudatetaan, mitä siitä muualla laissa säädetään, mikäli tiedoksiantoa ei ole vahvistettu vastaanotetuksi seitsemän päivän kuluessa viestin lähettämisestä (18.3 §). Museovirasto pitää tärkeänä tämän säännöksen säilyttämistä laissa.

Huomiot sähköisen asiakirjan saapumista määräajassa koskevasta ehdotuksesta (11 §)

Esityksen mukaan jatkossa kaikkien viranomaiselle sähköisesti lähetettyjen asiakirjojen katsotaan saapuneen perille määräajassa, mikäli asiakirja saapuu määräpäivän aikana viranomaiselle. Museovirasto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana ja katsoo sen yhdenmukaistavan ja selkeyttävän hallinnossa asioivien noudatettavia määräaikoja.

Muut huomiot

-

Huomiot soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta esitutinnan ja poliisitutinnan osalta

-

Huomiot oikeudenkäymiskaaren (erit. OK 11:3) ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoite- ja tiedoksiantosäätelyä koskevista ehdotuksista

-

Muut huomiot koskien oikeudenkäymiskaarta ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia

-

Huomiot oikeudenkäyntimaksun porrastusta koskevasta ehdotuksesta hallinto- ja erityistuomioistuinten osalta

-

Esityksessä on arvioitu ehdotettavien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia, yritysvaikutuksia ja viranomaisvaikutuksia. Onko esityksessä otettu huomioon tältä osin keskeisimmät vaikutukset? Arvioitko muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

Viranomaisvaikutukset:

Esityksessä mainitaan, ettei ehdotettavilla lainsäädäntömuutoksilla kasvatettaisi tukipalvelujen käyttöön velvoitettujen organisaatioiden määrää eikä esimerkiksi käyttövelvollisuuden laajuutta. Kuten esityksessäkin kuitenkin mainitaan, vain noin puolet viranomaisista, jotka ovat velvollisia käyttämään palvelua, ovat sen ottaneet käyttöön. Näin ollen viranomaisille tulee todennäköisimmin aiheutumaan jonkin verran kustannuksia palvelun käyttöönottamisesta.

Mikäli viranomaisen järjestelmät vaativat teknisiä muutoksia viestinvälityspalvelun käyttöönottamisen mahdollistamiseksi, voi aikataulu näiden muutosten toteutukselle 1.1.2026 mennessä olla tiukka.

Perusoikeusvaikutukset:

Esityksessä on arvioitu kattavasti ehdotettujen muutosten vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin. On hyvä, että esityksessä on huomioitu, että myös sellaisille henkilöille, joilla ei ole tarvittavia digitaitoja saatetaan luoda viranomaisaloitteisesti Suomi.fi tili ja että tämänkin vuoksi tiedottamisen ja neuvonnan tärkeys korostuu. On tärkeää, että kansalaisia pyritään mahdollisimman monessa kanavassa informoimaan viestintäpalvelun käyttöönotosta sekä heräteviestien käyttöönotosta ja palvelun käytöstä poistamismahdollisuudesta.

Muut huomiot

Esityksen mukaan ”Suomi.fi-viestien on arvioitu palvelevan nykytilassa lähinnä yksinyrittäjiä tai pienyrityksiä, jossa nimenkirjoitusoikeudellinen hoitaa kaikkea yrityksen viranomaisasiointia. Suomi.fi-viestien käyttöliittymässä tällä hetkellä oikeushenkilöitä koskevat haasteet edellyttävät vielä merkittävää kehitystyötä, minkä vuoksi tukipalvelulain sääntelyä ei ole oikeushenkilöiden osalta mahdollista tarkastella vielä tämän hankkeen yhteydessä”. Museovirasto pitää tärkeänä, että sähköistä tiedoksiantoa myös oikeushenkilöille kehitetään tulevaisuudessa.

Koivisto Iida-Maija
Museovirasto